

„OSTRALE Bienalle 2021“: kvėpavimo posūkis ir naujos prasmės

Bienalė „OSTRALE Biennale 2021“ – trečia pagal dydį šiuolaikinio meno paroda Vokietijoje, organizuojama šiuolaikinio meno centro OSTRALE. Bienalėje keliamos socialinės atsakomybės temos ir plėtojama kūrybinė laisvė. Ši paroda jau tryliktą kartą tradiciškai vyks kultūriškai ir fiziškai apleistose erdvėse – meno mėgėjai kviečiami į jau neveikiančias skerdyklas, arklides, gamyklas ir net anglies kasyklas.

„OSTRALE Biennale 2021“ / Franz Leyser nuotr.

Šių metų bienalėje kūrinius pristatys daugiau nei 140 menininkų iš 34 šalių. Kūrinių atrankos procesas mišrus: menininkus gali pakviesti kuratorių komandos nariai, taip pat patys menininkai gali kreiptis per atvirą kvietimą. Trijų etapų žiuri ir kuratorių nariai ir kuratoriai balsuoja dėl siūlomų kviečiamų bei pretenduojančių menininkų kūrinių.

Tarp bienalių vykstančio parodų ciklo „OUT of OSTRALE“ metu bendradarbiaujama su Europos kultūros sostinėmis pristatant pasirinktus darbus iš bienalės parodų. Tokios satelitinės parodos anksčiau vyko Pėče (Vengrija, 2010 m.), Vroclave (Lenkija, 2016 m.) ir Valetėje (Malta, 2018 m.).

2020 m. ši tradicija pratęsta bendradarbiaujant su Europos kultūros sostine Rijeka (Kroatija), o 2022 m. OSTRALE atkeliaus į Kauną ir Kauno rajoną, jau pasiruošusius tapti Europos kultūros sostine.

Dėl šios partnerystės prie bendrakūrybos proceso prisijungė 11 lietuvių menininkų: **Aleksas Andriuškevičius, Aurelija Maknytė, Mindaugas Gapševičius, Gabrielė Gervickaitė, Bronė Sofija Gidelkaitė, Eugenijus Lukas Kolmogorovas, Irma Leščinskaitė, Julija Pociūtė, Remis Ščerbauskas, Arturas Valiauga ir Daina Vanagaitė-Belžakienė** pristatys savo darbus bienalėje „OSTRALE Biennale O21“.

„OSTRALE paroda – Dresdene jau įsitvirtinęs ir gerai žinomas, tačiau nemažai pakeliavęs įvykis ir Europoje. Šiemet parodą kolektyviai kuruoja 4 kuratoriai iš 3 skirtingų šalių, o menininkų ir kūrinių sąrašas tradiciškai sudarytas atvirojo kvietimo ir kruopščios atrankos būdu.

Toks parodos kūrimo procesas pareikalauja iš kuratorių gerokai daugiau darbo, tačiau manau, kad tai yra svarbiausia šios parodos vertė. Šis renginio iniciatorių pasirinktas kokūrybiškas, atviras kelias leidžia tikėtis iš šios parodos įvairiapusių teminių perspektyvų ir meninės įvairovės, pažinčių su menininkais, kurių kūryba nėra plačiai išpopuliarėjusi.

Vertinu šią galimybę, nes keliaujant iš vienos tarptautinės parodos į kitą dažnai tenka pamatyti atsikartojančius autorius ar kūrinius. Dresdene paroda vyks šių metų vasarą. Joje – net 140 menininkų, iš kurių 11 lietuvių. Kaune planuojame parodą pristatyti 2022-ųjų rugsėjį. Dalis jos bus rodoma centrinio pašto pastate, o OSTRALE meninių rezidencijų rezultatai – jūriniuose transportavimo konteineriuose, kuriems vietos ieškome Kauno rajone“, teigia „Kaunas 2022“ programos vadovė **Ana Kočegarova**.

Ana Kočegarova / Martyno Plepio nuotr.

Viena iš OSTRALE bienalės kuratorių – „Kaunas 2022“ įgaliota menininkė **Patricija Gilytė**, vizualiųjų menų atstovė, OSTRALE O11 ir O16 dalyvė; pakviestoji Kauno bienalės 2011 menininkė, REWIND - PLAY - FORWARD. 2017 m. Miuncheno „Haus der Kunst“ III menininkų bienalės „X faktorius. Meno chromosoma“ kuratorių komandos narė; Vokietijos dailininkų asociacijos ir Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos narė.

Paprašėme **Patricijos Gilytės** papasakoti, kodėl pasirinkta šių metų bienalės tema – „Kvėpavimo posūkis“:

„Atviras kvietimas menininkams teikti paraišką dalyvauti bienalėje OSTRALE pasirodė 2020 m. kovo mėn. – beveik tuo pat metu, kai pasaulyje prasidėjo pandemija. Dabar visi kartu galime atsigręžti ir įvertinti pandemijos proveržį. Jį norisi palyginti su Černobylio avarija, dar neišdildusia iš atminties: 1986 m. ore tvyrojo kažkas nematomo, tačiau

galinčio pažeisti plaučius ir išlydyti fotoaparato juostelę, kas panašu į 2020-ųjų pradžioje susiklosčiusią padėtį – COVID-19 keliamo pavojaus plika akimi nematyti.

Vėliau, per mėtus, sužinojome, kad virusas tampa grėsmingu jį įkvepiant. Kadangi šiuos įvykius visi patyrėme, galime visi kartu atsigręžti. Tik pakartotinai atsisukdami į praeitį, galime įvardyti, perrašyti faktus ir galbūt užkirsti kelią pavojams ateityje. Kodėl O21 pavadinimu pasirinkta „Kvėpavimo posūkiu“ tema? Todėl, kad būtent atstumo patirtis ir leido mums sužinoti apie pavojų, kurį gali lemti kontaktas ir kito žmogaus buvimas šalia. Tai suteikia naują prasmę įprastiems dalykams ir keičia žvilgsnio rutiną.“

Vykdydama „Kūrybiškos Europos“ finansuojamą projektą „Flowing Connections“, OSTRALE užmezga naujus ryšius. „Flowing Connections“ dalyviai meno priemonėmis tyrinėja Drezdeno, Budapešto, Rijekos ir Kauno – miestų, įsikūrusių prie vandens telkinių, – meninius, ekologinius ir kultūrinius klausimus.

„Drezdenas prie Elbės, Budapeštas prie Dunojaus, Rijeka prie Adrijos jūros ir Kaunas prie Nemuno ir Nerios upių – visi keturi miestai turi panašių problemų: vanduo yra ir atsiskyrimas, ir jungimasis, gelbėjimosi ratas ir grėsmė, vanduo reikalauja rūpesčio, tačiau taip pat juo piktnaudžiaujama. Tai mes norime iširti tarptautiniu mastu iš meninės perspektyvos,“ – sako OSTRALE direktorė **Andrea Hilger**.

Pandemijos pakoreguoti planai pakeitė ir 2021 metų OSTRALE bienalės organizavimo procesus. Kuratorių ir organizacinei komandai teko kartu užsidaryti socialiniame burbulė ir išspręsti klausimus be išorės kontaktų – susitelkus į bienalės problemas, sprendimus ir darbus. Šiuos iššūkių kupinus veiksmus paaiškina Drezdeno „Kunsthaus“ meno vadovė **Christiane Mennicke-Schwarz**: „Menas yra visuomenės dalis net pandemijos metu. Ypač dabar, atsižvelgiant į dabartines problemas, svarbu siųsti padrąsinančius signalus, kad mums ir toliau reikia plėtoti santykius ir mainus su kitais pasaulio žmonėmis.“

Lengvėjant karantino apribojimams, O21 visgi įvyks ir paroda lauks lankytojų nuo liepos 1 d. iki spalio 3 d. „Robotron“ komplekso valgyklos patalpose ir kituose objektuose.

OSTRALE bienalės tarptautinė kuratorių komanda, kurią sudaro Krisztián Kukla, Ivana Meštrović, Nataša Bodrožić, Andrea Hilger, Antka Hofmann ir

Patricija Gilytė, publiką kviečia pažinti O21 ir kuratoriniame bienalės koncepte pabrėžia:

„<...> Tarp dezorientacijos ir persiorientavimo, siekdami atrasti naujų krypčių ir išvengti akligatvių, turime kvėpuoti kitaip. Turime pakeisti savo požiūrį ir atkreipti dėmesį į esančius mūsų regėjimo lauko paribiuose: nepritampančiuosius, engiamuosius ir nežinomuosius, taip pat biosferas, pastatus ir socialines erdves. Stovėdama prie naujos, popandeminės eros vartų, išsekusi, bet viltinga, smalsi ir pasirėngusi pokyčiams, OSTRALE 2021 m. tiria, kaip mes sugyvename su artimais žmonėmis, gyvūnais ir sudėtinga aplinka.“